

Г. Сафаров.

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА РАДЯНСЬКОЇ ВЛАСТІ.

(Продовження.)

Час, який минув від VIII до X З'їзду Російської Комуністичної Партії, був періодом будівництва радянської федерації. Шкож творить основний принцип федеративного об'єднання?

Ліберально-буржуазний державний знарок М. Лазарзон дає (в своїй праці — “Націоналізм і державний устрій”) таке определение ріжниць між місцевим самоуправуванням та автономією, з одного боку, і між автономією і федерацією — з другого:

“До компетенції органів місцевого самоуправування належать місцеві інтереси, однакові на всім просторі держави, незалежно від національних, економічних і інших особливостей ріжних частин держави, — тоді як до компетенції органів автономії, або органів політичного самоуправування, належать інтереси, які випливають з особливостей даної області чи союзу”. І далі:

“Ріжниця між автономією і федерацією полягає зовсім не в тому, більше чи менше прав дає та чи інша форма державної власті чи частини її, а в динамічно-організаційному моменті, а саме: при автономії держава виділяє для автономної області або союзу певний круг законодавчих, адміністративних і інших повноважень не в шкільки розпорядження цієї автономної частини, а лише при умові контролю, чи то в формі санкції або опротестування законів, чи то в формі затвердження тої чи іншої висшої урядової особи, внесення змін в склад палат автономної області і т. д.”

Наведена дефініція ріжниць дуже характерна з того боку, що вона цілком випливає зі самого ества політичної власті в буржуазній державі. Буржуазна держава побудована на “відокремленню власті від народу”, що виявляється — а) в парламентській системі, яка ізолює “народних представників” від їхніх виборців та від контролю цих виборців; б) у відокремленню законодавчої власті від виконавчої і в) у позбавленні центром органів місцевого самоуправування всякого права самостійної ініціативи і перетворенню цих органів в чиновницькі канцелярії, що завідують лише буржуазним шляхом, санітарією, водопроводом та асенізацією.

Радянський устрій не знає вказаного вище поділу властей і інших властивостей буржуазної власті. Ради є одночасно законодавчі і виконавчі органи; робітничі та селянські маси переводять безпосередню контролю над ними; з'їзд рад та вибраний ним центральний виконавчий комітет є носіями вищої власті в краї. Тому в радянській державі немає непростішого провалля між місцевим самоуправуванням і автономією. *Так само немає і не може бути в радянській державі основної принципової ріжниць між федерацією і автономією.

Радянська національна автономія має свою першоводню в “Декларації прав народів Росії” від 2 листопада 1917 року, що признала “рівність і суверенність народів Росії” та “права народів Росії на вільне самоуправування аж до відділення і утворення самостійної держави”. Про це саме говорить і “Декларация прав трудящегося и эксплуатованного народа” що входить в конституцію Російської Соц. Федерат. Сов. Республіки. Таким чином, з точки погляду державного права, Радянська Федерация є найбільш вільним союзом народів, заснованим на добровільнім входженню в той союз.

З політичної точки погляду, Радянська Федерация ґрунтується на признанню всіма державами і областями, що входять в її склад, постулату політичного керування пролетаріату. Цей момент підкреслено особливо виразно на X З'їзді Російської Комуністичної Партії. В резолюції З'їзду

про чергові завдання партії в національним питанню читаємо: “Шовінізм і національна боротьба неминучі, доки селянство (і взагалі дрібна буржуазія в першу чергу державних націй) будуть йти, під впливом націоналістичних забобів, за буржуазією; і навпаки — національний мир і національну свободу можна вважати забезпеченими, коли селянство йде за пролетаріатом, тобто коли забезпечена диктатура пролетаріату. Тому перемога рад і встановлення диктатури пролетаріату є основною умовою знищення національного гніту, встановлення національної рівності і забезпечення прав національних меншостей”.

Необхідність федеративного об'єднання радянських республік впливає з умов боротьби з імперіалізмом та з потреб господарчого відродження і розвитку республік.

Зміщення радянських республік і знищення національного гніту — це два боки одного і тогож процесу освободження працюючих від імперіалістичного закріпощення. Існуювання радянських республік, хоч би й невеликих розміром, є смертельною загрозою для імперіалізму. Загроза ця полягає не тільки в тім, що радянські республіки, порвані з імперіалізмом, перетворились в колоній і півколоній в дійсно самостійні держави і тим самим позбавили імперіалістів певного простору території і певних доходів, — але, поперед всього, в тому, що саме існуювання радянських республік, кожний ступень їхній в напрямку подавлення буржуазії і зміщення пролетарської диктатури являється величезною агітацією проти капіталізму та імперіалізму, агітацією за освободження поневолених країн від імперіалістичного закріпощення, а також могутнім фактором розкладу і дезорганізації капіталізму у всіх його формах. Звідси неминучість боротьби “великих” імперіалістичних держав з радянськими республіками, стремління “великих” держав до знищення цих республік. Історія боротьби “великих” держав з Совітською Росією, під час якої ті держави направили проти неї одну країну буржуазну державу за одною, одну групу контрреволюційних генералів за другою, дбайливо блокують її і взагалі намагаються ізолювати її економічно, — ця історія красномовно свідчить про те, що при даних міжнародних обставинах, в умовах капіталістичного оточення, ні одна радянська республіка не може вважати себе забезпеченою від економічного вичерпання та знесення і від військового розгрому з боку світового імперіалізму. Тому ізолюване існування окремих-радянських республік являється нестійким, нетривким, бо воно завше загрожене з боку капіталістичних держав. За гальмі інтереси оборони радянських республік, з одного боку, відновлення зруйнованих війською продукційних сил, з другого, і нарешті, необхідність продовольчої допомоги нехлібним радянським республікам з боку хлібних, — рішення вимагають об'єднання окремих радянських республік в державний союз, яке являється єдиним шляхом спасення від імперіалістичного закріпощення і національного гніту”. (Резолюція X З'їзду).

Та не тільки радянським республікам, але і слабосилим економічно буржуазним державам загрожує той самий імперіалістичний кулак. Примушено звертається до багатих сусідів за вуглем, хлібом, нафтою або за залізною рудою, вони попадають в рабську залежність від своїх кредиторів. Економічна залежність тягне за собою політичне закріпощення. Не маючи ніякого впливу в міжнародній дипломатичній грі та в суперництві імперіалістичних апетитів, вони намагаються йти по тому середньому шляху, який утво-

рюється в результаті взаємно поборюючих себе сил світового імперіалізму. Латвія, Литва, Фінляндія, Естонія і Польща — всі ці бувші країни царської імперії, що здійснили буржуазне самоозначення, перейшли нині від політики озброєного царату до мирних зносин з Російською С. Ф. С. Республікою, бо Радянська Федерация виявилась єдиною країною, з котрою можна принайменше торгувати, не побуюючись імперіалістичного вистиску. Договір цих держав з Російською С. Ф. С. Республікою був для них певним освободженням від гніту їхніх великодержавних “опікунів”.

ЛЬОЗАННА --- НОВИЙ ЕТАП РОЗКЛАДАЮЧОГО КАПІТАЛІЗМУ.

(Кореспонденція до “Укр. Роб. Вісти”.)

Обради льозанської конференції опанувала не лише турецько-англійська, але й англійсько-російська проблема. Ця остання проблема набрала тепер вправді іншу форму і інший зміст. С.С.Р. не шукає на сході зисків, як царська Росія, С.С.Р. боронить лише своє існування. Тим то однак його політика є для Англії небезпечнішою, як політика царської Росії, супроти котрої Англія “боронила” інтереси магометанських народів, між ними й Туреччини. По Кримській війні Англія переперала заборону переїзду для російської флотії через Босфор і Дарданелі і через те виключила царську Росію від участі в справах, що дотикали середземного моря. В Дарданельських фортах могли Турки боротись супроти Росії, колиб вона силою хотіла туди переперти переїзд своїх воєнних кораблів.

Тепер відносини змінилися. С.С.Р. заприязнений з Туреччиною. Туркам помагали радянські держави в їхній боротьбі о самостійність. Радянські держави не мають агресивних планів щодо Константинополь. Англійський капітал не може отже підкопувати Турків проти Росії, як це ранше бувало. В XIX столітті Англійці попірали Турків, а в імперіалістичній війні Англія разом з Росією билась проти Турків. Тим то й положення Англії на Сході погіршилося.

І тому то зараз англійська політика щодо Дарданелів зовсім протилежна її дотепершій політиці. Коли ранше Англія була за скріпленням Дарданелів, щоби в спосіб перешкадки переїзду російських воєнних кораблів, то зараз Англія жадає усунення фортифікацій в Дарданелях, щоби на случай війни мати свій бібідний шлях до Чорного моря. Англія загрожує отже, як це зовсім слушно підкреснув в Льозанні т. Черіні, мирові на Близькому Сході.

Безсилля сьогочасної капіталістичної дипломатії виявилось в справі Мозуля, отже в справі нафти, що зараз найбільше інтересу імперіалістів. Англія має в своїх руках таємні нафтові терени на підставі мандату звісної “Ліги Націй”. І тому теж не торкалась цього питання. Що до європейських границь, то проти Туреччини повстав один фронт, до якого належали Греки, Мала Антанта і Болгарія, котрі зараз стремлять до помірнення зі своїми дотепершніми ворогами, Югославинами. Очевидно й на цьому полі пропозиція Англії кривдили Турків. Очевидно й суди чужих капіталістів малює по думці Англії остатися й даліше в Туреччині, й Турки мусілиб даліше платити старі жадання чужих капіталістів. І Америка попірала отці пропозиція й заявила, що вона “застерігає собі” свої претенсії щодо нафти, хоч вона в самій конференції не брала участі.

Сама конференція, як відомо, скінчилась, не вирішуючи проблеми, задля якої її скликали. Цьому перешкадали суперечності між Францією і Англією. З нагоди цієї конференції ми дізнались теж про суперечності в самому нутрі французького імперіалізму, де по-

об'єднання господарчої території Радянської Федерації має в своїй основі вільний союз працюючих, в інтернаціональній формі диктатури пролетаріату. Інтереси капіталістичної власності перешкаджають організувати міжнародний поділ праці на основі товариського співробітництва і добровільного обміну послугами. Пролетаріат же ставить своєю метою будову суспільно організованого комуністичного господарства, котре повинно забезпечити всім в однаковій мірі можливість культурного розвитку.

(Кінець буде.)

завши не могла скінчатися порити розкладом.

Надії Турків, що конфлікт між Англією й Францією уможливить їм осягнути свою незалежність, марні. Бо супроти колоніальних народів імперіалісти все станули і стануть як один муж. Незалежність Туреччини вимагає уступлення теперішнього уряду а заступлення його урядом, що підешляхом революції.

Р. Васильченко.

“ДОБРОВІЛЬНА” БРАНКА В СХ. ГАЛИЧИНІ.

Для шляхти, пануючої класи, прав немає.

Права тільки тоді панам добрі, коли служать вони для гноблення широких мас працюючого населення. І коли вєсвітній буржуазія доміть сама створити нею права-договори, то чому-ж би і той антантський прихвостень, шляхецька Польща мала якихсь прав придержуватись.

Всіми силами, які має сьогоднішня буржуазна держава, шляхта силується показати трудовому населенню, що в Східній Галичині панують ще сьгоднішні твердо-великоземельні дідачі та їхні бюрократи. І дурить себе і других той, що думить скінчити шляхецьке ярмо не анижчиши її підстав, класового панування.

Щоби доказати, що в Східній Галичині це сильно панує шляхецький кулак, окупаційна влада розписала бранку, і цим фактом хоче вона доказати, що це “правне становище” витвориться тоді, коли вона фактично запанує над населенням Східної Галичини.

І хоча на зверх бранка гарно відбувається, польська преса розписується про мирний переїзд і побори рекрутів, та з поміж стрічок тих запроданих газет видно, що не все так складається, якби шляхти хотілось. Галицькі робітники та селяне не хочуть вже бути тим німим вимуштруваним оружжям імперіалістичного капіталу, себто бездумним виконавцем приказів свого гнобителя буржуазної шляхти.

Новобранці не йдуть до війська. Знов роятяся села Східної Галичини карими відділами, жандармерія та військо знов гуляють та катують безборонне населення. Турми наповнюються, кари сіпляються. Та не помагає. Працюючі маси вже не дозволяють робити зі собою того, що хто захоче.

В Тернопільщині вибух бунту. Новобранці збройно виступили проти побору і зі зброєю в руках боронили проти служби в шляхецькому війську. Зібрання у відділі і не пасивно терпіли, а почали бити шляхецьких попірак-жандармерію. Під Денисовом, Купчинцями та Ходачковом прийшло до завязтій бою. На залізному шляху Тернопіль—Бережани відбувалася правдива війна поміж незві-

селими героїми а польською жандармерією. Вислано єднікінноти. Скріплено військом залоги жандармерії. Кілька днів не давались новобранці. Побито та поранено жандармів, згинуло кілька польських уланів. Довгий час не давались дрібні гурти та мусіли уступити перед регулярним військом.

А скільки страт у тих завязтій не відомо.

Постріляні жандарми та улани це свідки, яких закрити неможливо, і в історії визвольної боротьби трудового населення Східної Галичини запишуться ті стіхнійні бунти та жертви класового панування.

Це тільки одна подія. Зі всіх закутин Східної Галичини доходить вісти про подібні виступи. Там застріляла жандармерія новобранця, що не хотів стати до бранки. У другому місці криво побито пописового. Там знов скатовано старого батька, що не хотів видати сироту сина. В тому лісі цілі сотні війська урядували облаву на новобранців. В селі закватировано за кару польсько. І ціла низка подібних подій вьязеть ся з цим спротивом працюючих мас, що не хотять служити в буржуазному війську шляхецької Польщі.

А буржуазна польська преса розписується, як то масово доноситься “добровільці” до польського війська в Східній Галичині.

Стіхнійний революційний рух стрясє Східною Галичиною. Завязтють боротьба ся працююче населення проти всяких спроб закріплення класового панування польської шляхти. І завданням класово-свідомого пролетаріату є піти до тих широких мас і показати їм єдину та правдиву дорогу, що веде до визволення.

Галицький революційний пролетаріат мусить стати провідником всего працюючого населення в його боротьбі. І одним з найважчих завдань, що стоять під ю хвилью перед Комуністичною Партією Східної Галичини, — це відповідний і доцільний провід у всіх революційних виступах трудового населення Східної Галичини.

А тоді буде вона авангардом пролетарської революції.

(“Наша Правда”.)

ЧИ НЕ ОЗНАКИ БОЖЕВІЛЬСТВА?

Канадські політики не передбачують наперед, чим Канада збогатиться.

Минушого року “наші” (робітничі) посли в манітобським парламенті напірали на провінційналі правительство, що щоби воно якнайкраще приступило до будови нового дому для божевільних в провінції Манітобі, бо дотепершні діми для божевільних в Брендоні, Портедж ля Прері і Селкіркі — за малі і невістараючі.

Коли минушого року я читав в газетах про такі домагання “наших” послив, я їх критиковав.

Чому робітничі посли не дбають про умово-здорових людей, а лише про психозів — умово-хорих, божевільних? — думав я собі.

І всадив я “гела” “нашим” послам за таке домагання.

Тепер я те вже відкидаю, бо бачу, що за скоро виохопився з “гелом” на робітничих послив. Вони оправдані.

На доказ, що робітничі посли були праві, хай послужить чорносотенний “Укр. Голос” з 21. лютого ц. р. Іменно читаємо там слідує:

“...червоні кати вимордували на Україні, розстріляли і вимордили голодом половину на-

селення (около 25 мліонів людей).”

Після статистики редактора “У.Г.” виходило би, що сама Радянська Україна, без Східної Галичини і Буковини, Волині і інших укр. земель, що знаходяться під Польщею — має 50 мліонів населення.

Або коли брати буквально, що на Радянській Україні — після писанини редактора “У.Г.” — вимордовано 25 мліонів людей, то в такім разі на Україні нема тепер навіть 5 мліонів населення.

Чи не ознаки тут божевільства?

Далше той самий хорий на ум редактор пояснює своїм читачам, що спричинило упадок польської марки.

Принаци упадку польської марки є “в загарбанню чужих земель”, — пояснює ред. “У.Г.”

“Ей богу, щось коло “наших” “патріотів” не тее...

Тепер не лише мені, але кождому буде зрозуміло, що “наші” посли в манітобським парламенті були праві, коли домагались побільшення домів для божевільних.

Ряди божевільних збільшуються! Іх поповняє “цвіт” української “патріотичної інтелігенції” в Канаді.

Дранака.

Н. ЛЕНІН ПРО ПРАВО НАЦІЇ НА САМООЗНАЧЕННЯ.

(З книжки “Соціалістична революція і право націй на самоозначення”, 1916 р.)

Пролетаріат націй, що пригноблюють, не може обмежитися загальними шаблонними, повторюваними всяким паціфістичним буржуа фразами проти анексії і за рівноправність націй взагалі. Пролетаріат не може промовувати особливо “неприменого” для імперіалістичної буржуазії питання про межі держави, збудовані на національним гнеті. Пролетаріат не може не боротися проти насильницького задержання пригноблених націй в межах даної держави, а це й означає боротися за право самовизначення.

Пролетаріат повинен вимагати волі політичного відокремлення колоній і націй, пригноблених його нацією. В протівному випадку інтернаціоналізм пролетаріату зістанеться порожнім і словесним. Ні довіряти ні класова солідарність між робітниками пригнобленої і пригноблюючої нації неможливі; лицемірство реформістичних і кавказьких оборонців самовизначення, котрі замовчують нації, пригноблені “їх власною” нацією і котрих насильно задержується у “власній” державі, зістанеться нездемаскованим.

З другого боку, соціалісти пригноблених націй повинні особливо обстоювати й переводити в життя повну й безумовну, в тій кількості теж організації єдність робітників пригнобленої нації з робітниками пригноблюючої нації. Без того неможливо переводити самостійну політику пролетаріату і розбудити в ній класову солідарність з пролетаріатом інших країн при всіх і всяких штуках, зрадах і шахрайствах буржуазії. Бо буржуазія постійно переводить гасла національного визволення на обладу робітників; у внутрішній політиці вона використовує ці гасла для реакційних угод з буржуазією пануючих націй (нпр. Польки в Австрії і Росії, які змовляються з реакцією для пригноблення Жидів та Українців); у зовнішній політиці вона старается змовитися з одною з суперницьких імперіалістичних держав задля здійснення своїх імперіалістичних цілей (політика дрібних держав на Балкані і т. д.).

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ КАЛЕНДАР

14. марта 1883 р. смерть Карла Маркса.

14. марта 1887 р. арешт члена партії Народної Воли А. Ульянова (брата Леніна), що підготував замах на Олександра II.

14. марта 1918 р. IV Надзвичайний Всеросійський з'їзд Рад.

14. марта 1919 р. оголошення конституції У.С.С.Р.

14. марта 1920 р. шеста Всеукраїнська конференція У.К.П. (Боротьбістів).

15. марта 1848 р. революція у Відні, скинення Метерліха.

15. марта 1863 р. перші прокламації товариства “Земля й Воля” про визволення селян і про польське повстання.

15. марта 1917 р. утворення тимчасового уряду й відчуження Миколи II від трону.

15. марта 1918 р. початок 2-го Всеукраїнського з'їзду Рад у Катеринославі.

15. марта 1921 р. заміна продрозкладки налогом.

15. марта 1921 р. підписання торговельного договору з Англією.

15. марта 1921 р. договір про дружбу і братерство з Туреччиною.

16. марта 1881 р. відкриття підкопу й міни на Майлі Саловій, через яку збив Олександр II. до манежу.

16. марта 1917 р. визнання послами “союзних” держав новогоросійського уряду.

16. марта 1919 р. смерть голови Всерос. Ц.В.К. Я. Свердловова.

Товариші! Відновляйте передплату на “Українські Робітничі Вісти”.